8.63:631.531.12

Г.Л. ПІНЧКОВСЬКИЙ, В.Г. ПІНЧКОВСЬКА
Філіал Інституту цукрових буряків УААН

МУВАННЯ ГУСТОТИ БЕЗВИСАДКОВИХ НАСІННИКІВ ГІБРИДІВ НА ЧС ОСНОВІ

Виробничий дослід, проведений в СВК „Победа" (АР Крим) у 2003р., показав, що на густоту насінників цукрових буряків впливає як попередник, так і строки сівби, густота посіву, зимостійкість рослин та агротехніка вирощування.

Вступ. Широке *впровадження технологій вирощування цукрових* йв безвисадковим способом є досить актуальним на даний період.

Філіал Інституту цукрових буряків розпочав роботу в даному напрямі з **9 р. в** південних районах Одеської області (Татарбунарському, **"льському** районах) та згодом продовжив в АР Крим (Сакському, Красно **рдійському,** Білогірському та Нижньогірському районах).

Вирощування високоякісного насіння цукрових буряків - одне з **"важливіших і** найвідповідальніших завдань насінництва цієї культури. Від **шного** його виконання залежить як урожайність так і якість насіння, **зльше** його впровадження у виробництво. Господарства, які вирощують **ння** цукрових буряків, повинні прагнути всіма доступними їм способами ищувати врожайність насіння і поліпшувати його якість. Цього можна **ятти** тільки шляхом впровадження на насіннєвих ділянках високої **льтури** агротехніки та запровадження сучасних технологій вирощування. у**;е** вирощування ЧС гібридів - це складний технологічний процес, який в **требує** підбору хороших попередників, підготовки грунту; поливу, **сокоякісного** посіву, догляду за рослинами та інших технологічних **цесів.**

При проведенні виробничих дослідів з вирощування безвисадкових **сінників** цукрових буряків гібриду Український ЧС 70 в господарстві **обеда"** Нижньогірського району насінники розміщувались в трьох полях **озміни** загальною площею 97га. Попередниками слугували картопля, **ма** пшениця і багаторічні трави.

Матеріали і методика досліджень. Підготовка ґрунту в полі №1 роводилась за схемою: дискове лущення у два сліди, вологозарядковий 3йв 600м3/га, передпосівна культивація, сівба. В полях №3 і №4: дискове **щення,** оранка, культивація, вологозарядка, передпосівна культивація, **5а.**

В усіх трьох полях сівозміни висівали свіжозібране насіння гібриду **аїнський** ЧС 70, очищене на ОВП-20, горках та розкаліброване на **сних** машинах МЗОК СМ-15. Посівні якості його були слідуючими: маса 1 **. ЧС** компонента (фр. 3,5-4,5мм) становила 1,37кг, багатонасінного

запилювача (фр. 4,5-5,5мм) - 1,63кг. Енергія проростання та схожість першого становила *відповідно 85,0 і* 87,0%, другого 86,0 і 90%.

За багаторічними дослідженнями, оптимальними строками для сівби є кінець серпня при середньодобовій температурі повітря 23-25°С [1].

У зв'язку з цим метою наших досліджень було вивчити особливості формування густоти безвисадкових насінників за компонентами ЧС гібридів, а також їх збереженність та продуктивність в залежності від попередників та норм висіву.

Сівбу насінників на всіх трьох полях було проведено 24-26 серпня при середньодобовій температурі повітря 24-27 ^{0}С. Для кожного з компонентів при сівбі була задіяна сівалка СОН-4,2 з шириною міжряддя 70 см при оптимальному співвідношенні компонентів 4:1 і стиковому міжрядді міжЧСі БЗ компонентами 1,2м [4]. Глибина заробки насіння 2-3 см.

Результати досліджень та їх обговорення. Норма висіву насіння для кожного поля була встановлена різна: поле №1-22-27 шт./м, № 3 - 28-32, поле №4 - 35-40 шт./м. Оскільки при всіх нормах висіву були створені однакові умови щодо водного та температурного режимів, то основними факторами появи сходів і їх повноти в період „сівба-сходи" були норми висіву та попередники (табл. 1)

Таблиця 1

Вплив строків сівби і норм висіву на проростання насіння

№ поля	Строки сівби	Попередники	Норми висіву, шт./м	Схожість, %		Кількість сходів, шт./м, на день від сівби									
				ЧС	БЗ	5		12		14		16		повні сходи	
						ЧС	БЗ	ЧС	БЗ	ЧС	БЗ	ЧС	БЗ	ЧС	БЗ
1	24.08.	картопля	22-27	87	90,0	6	8	12	11	13	15	14	17	18	20
2	25.08	озима пшениця	28-32	87	90	8	8	11	11	15	19	16	20	20	24
3	26.08.	багаторічні трави	35-40	87,0	90	8	9	12	12	17	21	18	23	23	24

Отримані дані дозволяють оцінити роль попередника та норми висіву насіння на формування густоти безвисадкових насінників. Так, на перший день спостережень (5 день після сівби) при сівбі 24 серпня (попередник картопля) при нормі висіву 22-27 шт./м відмічено сходів ЧС - 6, БЗ - 8; **25** серпня при висіві 28-32 шт./м: ЧС - 8, БЗ - 8; 26 серпня при висіві 35-**40** шт./м: ЧС - 8, БЗ -9.

При всіх строках сівби незалежно від норм висіву і попередників не спостерігалось істотної різниці за схожістю як серед ЧС компонентів, так і багатонасінних запилювачів. При і нормі висіву 22-27шт./м польова схожість насіння ЧС - 66,6%, БЗ - 74,0%, при нормі висіву 28 -32 і 35 - 40шт./м - відповідно ЧС - 62,5 і 57,5 %, БЗ - 75,0 і 60. Отримана кількість рослин є оптимальною при вході в зимовий період.

Досліджувані нами норми висіву практично не вплинули на енсивність появи сходів, їх повноту. Проте слід відмітити як тенденцію, що птимальна норма висіву в даний період становить 22-27шт./м.

Кількість сходів на 1м рядка в період „повні сходи" залежала від ькості висіяного насіння та їх польової схожості.

Результати досліджень впливу строків сівби і норм висіву на розвиток енеплодів та густоту представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Вплив строків сівби і норм висіву на ступінь розвитку коренеплоду та густоту

Номер I поля	Строки сівби	Норма висіву, шт./м	Маса коренеплоду, г		Кількість рослин, тис./га	
			ЧС	БЗ	ЧС	БЗ
№1	24,08	22-27	19,0	17,5	257,2	285,7
i №2	25,08	28-32	16,3	12,7	285,7	342,8
I №3	26,08	35-40	15,9	16,2	328,5	342,8

За даними досліджень видно, що оптимальна маса коренеплоду була полі №1, коренеплодів масою 7г і менше практично було однаково на всіх ьох полях - 7,0%, масою 25г - всього 5%. Тобто за фракційним складом енеплодів всі площі були майже рівноцінні. За густотою насаджень)птимальніший варіант для перезимівлі був на полі №3: ЧС компонент - 28тис./га, запилювач - 342тис./га.

Як показали дослідження, основними факторами успішної Перезимівлі насаджень були вміст цукру та сухої речовини в коренеплодах, також дотримання всіх елементів технології вирощування, погодні умови !наявність снігового покриву, відсутність довготривалих критичних |емператур) [2, 5].

Догляд за рослинами в весняно-літній період розпочали з внесення юамофоски 100кг/га (N_{16} Р-іб K_{i6} кг. д.р.) та ранньовесняного рихлення фунту середніми боронами в один слід по діагоналі до посіву.

Незалежно від норм висіву та попередників збереженість висадкових насінників була практично однакова. Випали тільки рослини з сою коренеплодів до 7г і більше 25г.Кількість загиблих рослин становила з, (табл. 3).

Таблиця 3

Вплив строків сівби і норм висіву на динаміку густоти насадження безвисадкових насінників

Номер поля	Строки сівби	Норма висіву, шт./м	Густота рослин після перезимівлі, тис./га		Густота на час збирання, тис./га	
			ЧС	БЗ	ЧС	БЗ
№1	24,08	22-27	132,8	173,7	117,3	159.7
№2	25,08	28-32	173,7	249,5	159,7	237.8
№3	26,08	35-40	231,1	243,5	219,0	237,8

Як видно з даних таблиці, кількість рослин, що випала, бу практично однакова при всіх нормах висіву (35 -37%), що можна поясн дещо різним випаданням рослин в осінній і весняно-літній вегетаційн періоди, а головне, однакова збереженість в зимовий період.

Висновки Таким чином, результати досліджень свідчать, що формування густоти рослин цукрових буряків безвисадкових насінни безпосередньо впливають: попередники, норми висіву та рівень культу агротехніки.

Вирощування насінників в умовах АР Крим с малозатратна т перспективним. Головною умовою в цьому регіоні є зимостійкість рослин, щ впливає на густоту насінників, сума ефективних температур, кількіс опадів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балан В.Н., Султанский А.А. Прогрессивный способ выращивани семян сахарной свеклы. - К.: Урожай, 1995. -58 с.
2. Гомоляко С.С., Зосимович В.П., Оканенко А.С. Физиологические анатомические особенности сахарной свеклы при безвысадочн культуре свеклы // Вопросы физиологии, биохимии, анатомии сахарн свеклы. - К.:Урожай.- 1957. - Т. 35. - С. 199-207.
3. Островский Л.Л., Доронин В.А. Особенности формирования гибридны семян при выращивании их безвысадочным способом // Новые прие в семеноводстве. - К.: ВНИС. - 1987. - С. 4-16.
4. Роїк М.В., Гізбуллін Н.Г., Черната Д.М. Прискорене розмножен насіння ЧС гібридів// Цукрові буряки. - 2001. - №5 - С.13.
5. Тарабрін О.Є. Агрокліматичні та агротехнічні основи вирощуванн насіння цукрових буряків безвисадковим способом у Криму. - К Аграрна наука, 1999. - 112 с.

Аннотация

УДК 633.63:631.531.12

Формирование густоты безвысадочных семенников гибридов на МС основе

Г.Л. Пинчковский, В.Г. Пинчковская

Производственный опыт, проведенный в СВК «Победа» в 2003г показал, что на густоту семенников сахарной свеклы может влиять ка предшественник, так и сроки посева, густота посева, зимостойкость растений и агротехника выращивания.

Annotation

UDC 633.63:631.531.12

I Formation of the density of stand of overwintering seed bearing plants of hybrids on MS basis

G. Pinchkovskiy, V. Pinchkovska

A commercial experiment carried out at SVK "Pobeda" in 2003 showed that the density of the sugar beet seed bearing plants can be influenced by a preceding crop, as well as by time of sowing, density of planting, winter-hardiness of plants and cultural practices.